

Удружење грађана „Придружи се“

**Предлог унапређења политика Општине Параћин у
односу на заштићено подручје III категорије
„Споменик природе врело Грзе“
Нацрт измена и допуна Одлуке о проглашењу
„Споменика природе врело Грзе“**

Пројекат „Штитимо ли врело Грзе?“

ШТИТИМО ЛИ ВРЕЛО ГРЗЕ?

**Прошло је десет година од проглашења врела Грзе заштићеним подручјем.
Какви су резултати? Шта треба унапредити? Пратите наше ново истраживање
на www.pridruzise.rs i <https://www.facebook.com/pridruziseparacin>**

**мај 2022. године
Параћин**

Садржај

1. Увод.....	3
2. Предлог препорука из Анализе политика општине Параћин у односу на заштићено подручје. .3	
2.1. Променити управљача заштићеног подручја.....	3
2.3. Формирати чуварску службу.....	4
2.4. До краја 2023. године донети нови десетогодишњи План управљања за период од 2023. до 2033. године у складу са законом.....	4
2.5. Прописати начин извештавања и планирања.....	5
Које препоруке је могуће предложити као измену локалних прописа?.....	5
3. Разматрање измена Одлуке о проглашењу заштићеног подручја у складу са препорукама.....	6
4. Нацрт Одлуке о измени одлуке о проглашењу заштићеног подручја.....	13
5. Закључак.....	15

1. Увод

Заштићено подручје „Споменик природе врело Грзе“ проглашено је 2013. године, а ове, 2023. године „обележавамо“ десетогодишњицу постојања јединог званично проглашеног заштићеног подручја у нашој општини. Десет година је сасвим довољан период да се сагледају ефекти заштите и размотре евентуалне измене у режиму управљања.

Током реализације пројекта „Штитимо ли Грзу?“ израђена је анализа политика Општине Параћин у односу на заштићено подручје „Споменик природе врело Грзе“ у оквиру које су дате и препоруке које би требало имплементирати у локалне прописе како би се унапредило стање заштићеног подручја.

Анализом су обухваћени прописи донети приликом проглашења подручја 2013. године као и документа која се односе на финансирање активности на заштићеном подручју (планови управљача, планови буџета општине, програми и извештаји везани за само заштићено подручје).

Циљ овог Предлога је указивање на локалне политике које треба допунити, како би дате препоруке биле ефикасно имплементирани и уочени проблеми на заштићеном подручју превазиђени.

2. Предлог препорука из Анализе политика општине Параћин у односу на заштићено подручје

Анализом су дате следеће препоруке за унапређење прописа који се односе на заштићено подручје:

2.1. Променити управљача заштићеног подручја

Због неадекватног капацитета и широког спектра активности, уз релативно скроман буџет, потребно је променити управљача заштићеног подручја и уместо Туристичке организације одредити ЈКП Црница за управљача.

ЈКП Црница обавља као редовне активности одржавање јавних површина (чишћење, кошење), одвожење смећа, а такође и инвестиционе активности, тј. већ поседује стручне раднике за широк спектар активности потребних за одржавање заштићеног подручја (планирање инвестиција, извођење радова, израда пројектне документације, чићење јавних површина, одвожење смећа, кошење траве).

ЈКП Црница такође има далеко већи број запослених (само преко агенција за лизинг радне снаге месечно се ангажује преко 100 запослених), а такође и знатно већи буџет па је у прилици да ефикасније управља заштићеним подручјем.

Маркетиншке активности везане за заштићено подручје Туристичка организација може обављати као део својих редовних активности, што би требало и иначе да чини.

2.2. Издвојити средства за обнову јавног инвентара

Буџетом за 2023. како се чини већ су издвојена средства у ове сврхе, али комплетна обнова захтевала би детаљно сагледавање и планирање послова. Да ли је то и учењено од стране управљача није нам у овом тренутку познато.

2.3. Формирати чуварску службу

Формирање чуварске службе неопходно је да би се сачувало заштићено подручје у условима великог притиска туриста/излетника. Поред инвестиција у обнову инвентара ово је најважнији корак и било би добро да се изменом локалних прописа управљач обавезе да у одређеном року спроведе формирање чуварске службе.

Трошак постојања службе дугорочно се умањује мањим трошковима одржавања и инвестирања у обнову опреме.

Осим оправдања кроз трошкове, за формирање чуварске службе постоји и суштинско оправдање – заштићено подручје није заштићено ако га нико не чува и ако се од бисера природе током летње навале излетника претвара у депонију отпада и јавно ругло како је то наведено у чланку „Енергетског портала“ на линку [хттп://енергетскипортал.рс/српски-немар-према-природи-осликан-на-примеру-врела-грзе/](http://енергетскипортал.рс/српски-немар-према-природи-осликан-на-примеру-врела-грзе/)

Овај чланак је довољна опомена да се разуме да је без чуварске службе, која заиста кошта, свако остало инвестирање заправо узалудно јер је штета коју производи непостојање чуварске службе далеко већа од сваке користи било каквог другог инвестирања у заштићено подручје.

2.4, До краја 2023. године донети нови десетогодишњи План управљања за период од 2023. до 2033. године у складу са законом

Како је досадашњи План управљања на истеку свог рока, неопходно је хитно покренути процедуру за израду новог Плана управљања за наредни десетогодишњи период, како је то законом прописано, укључујући и процедуру јавног увида коју закон налаже.

2.5. Прописати начин извештавања и планирања

Неопходно је прописати форму годишњег програма управљањем заштићеним подручјем и извештаја о извршењу годишњег програма управљања како би се обезбедила транспарентност и прецизност у планирању и обавештавању јавности о спровођењу планираног.

Ови документи треба да имају форму финансијског плана, као и квантитативни део којим се тачно прецизира обим спроведених активности.

Које препоруке је могуће предложити као измену локалних прописа?

Као што се може видети Анализом је дато пет препорука, од којих је три (промена управљача заштићеног подручја, формирање чуварске службе, прописивање начина извештавања и планирања) могуће постићи изменом Одлука о проглашњу заштићеног подручја.

Препорука да се до краја 2023. године донесе нови План управљања представља обавезу по члану 52. Закона о заштити природе те у том смислу ова препорука може бити пре свега подсетник за управљача. Ипак има простора да се изменом Одлуке наметну јасни рокови у којима треба донети нови План, што ћемо и учинити у тексту нацрта.

Препорука која се односи на издвајање средстава за обнову инвентара представља предлог измене одлуке о буџету, међутим, осим начелног става да средства треба издвојити за припрему предлога измене ове одлуке било би потребно израдити и предмер и прерачун потребних радова, што свакако превазилази капацитете удружења грађана које реализује пројекат и нема запослене стручњаке потребних струка који могу да сагледају ову проблематику. С друге стране општина има у својим службама сасвим довољно запослених одговарајућих струка који могу извршити увид у стање на терену и припремити потребне податке за потребне измене одлуке о буџету (неке инвестиције су чини се већ планиране одлуком о буџету за 2023. годину, али у самој одлуци осим укупног износа нису наведени радови који ће бити финансирани).

Из свега наведеног сматрамо да се предлог конкретне измене прописа у овом пројекту мора ограничити на измену Одлуке о проглашњу заштићеног подручја, док преостале две препоруке треба начелно упутити надлежним службама као подсетник на законске обавезе и указивање на неопходне кораке како би се стање проглашеног заштићеног подручја довело на ниво који оправдава сврху проглашења.

Надаље ћемо стога разматрати потребне измене Одлуке о проглашењу заштићеног подручја.

3. Разматрање измена Одлуке о проглашењу заштићеног подручја у складу са препорукама

У овом поглављу разматраћемо постојећу Одлуку о проглашењу заштићеног подручја и указати на потребне измене како би се усвојиле дате препоруке кроз Одлуку о измени одлуке о проглашењу заштићеног подручја.

У даљем тексту дајемо преглед важеће одлуке, а указивање на потребне измене биће дато посебно назначеним текстом (**болд и курсив, црвеном бојом**).

О Д Л У К А О ПРОГЛАШЕЊУ СПОМЕНИКА ПРИРОДЕ „ВРЕЛО ГРЗЕ“

Члан 1.

Подручје „Врело Грзе” проглашава се заштићеним подручјем III (треће) категорије – заштићено подручје локалног значаја, као споменик природе. Подручје „Врело Грзе” ставља се под заштиту да би се очувале јединствене природне појаве и феномени – објекти геонаслеђа хидролошког и спелеолошког карактера, акумулација бигра и травертина, реликтне шумске заједнице, разноврсност флоре и фауне, врсте од међународног и националног значаја и њихова станишта, као и на основу аутентичности, репрезентативности, пејзажне атрактивности и очуваности предела.

Члан 2.

Заштићено подручје Споменик природе „Врело Грзе” (у даљем тексту: заштићено подручје) налази се на територији Општине Параћин, К.О. Горња Мутница, викенд насеље „Грза”, на катастарским парцелама број: 16, 17, 1204/2, 1204/3, 1204/4, 1204/5, 1204/6, 1204/7, 1205, 1206, 1207, 1239 и 6488/1 део (река) и 2/1 део, укупне површине 18 ха 85 а 62 м².

Катастарске парцеле које као облик власништва имају државну својину су: 2/1 део, 16 и 17, корисник Јавно предузеће „Србијашуме”, и 6488/1 део (река или отока врела) корисник Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе”.

Катастарске парцеле које као облик својине имају приватно власништво су: 1204/2, 1204/3, 1204/4, 1204/5, 1204/6, 1204/7, 1205, 1206, 1207 и 1239.

Опис граница заштићеног подручја са графичким приказом одштампан је уз ову Одлуку и чини њен саставни део.

Члан 3.

На заштићеном подручју установљава се режим заштите III степена.
Режим заштите III степена обухвата површину од 18 ха 85 а 62 м².

Члан 4.

Концепт заштите заштићеног подручја заснива се на заштити, развоју и унапређењу споменика природе хидрогеолошког караткера, а базира се на:

- очувању и унапређењу укупних природних вредности,
- очувању предеоних одлика и
- усклађеном развоју.

Члан 5.

На заштићеном подручју у смислу заштите, одржавања и развоја природног добра, ЗАБРАЊУЈЕ СЕ:

1. промена намене површина, изузев промена које проистичу из планских докумената Управљача;
2. градња стамбених, викенд објеката и других објеката;
3. сви радови којима се могу нарушити естетске и амбијенталне вредности заштићеног простора и погоршати карактеристике његове примарне вредности;
4. извођење земљаних, грађевинских и других радова којима се може оштетити, пореметити или угрозити заштићено природно добро и његова околина;
5. изградња индустријских, инфраструктурних, привредних, хидротехничких и других објеката чији рад и постојање могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, воде, ваздуха, живог света, лепоте предела и њихове околине.
6. каптирање извора, изградња хидротехничких објеката, (акумулација, брана...), преграђивање водотока, укључујући и регулацију водотока;
7. изградња рибњака;
8. извођење хидрогеолошких радова без сагласности Завода и Управљача;
9. формирање мрциништа;
10. индустријска и индивидуална експлоатација минералних и неминералних сировина на целом подручју;
11. примарна прерада и предконцентрација сировина;
12. депоновање примарних и секундарних јаловина, складиштење и бацање комуналног, санитарног, индустријског и другог отпада, као и вишкова земље на заштићеном подручју;
13. руковање отровним хемијским материјама, нафтним дериватима и другим опасним материјама у природи;
14. просецање било које нове саобраћајнице, уколико није утврђена важећим просторним или урбанистичким планом, или гранским основама које су усаглашене са режимима и мерама заштите подручја;
15. свака промена постојеће морфологије терена и водотока, превођење вода једног у други водоток, и измена хидродинамичких карактеристика и режима истицања без сагласности Завода и надлежних институција;
16. извођење активности које могу довести до оштећења или деградације објеката геонаслеђа;
17. изимање фосилоносних материјала са геолошких профила;
18. експлоатација бигра;
19. уништавање, узнемиравање, сакупљање и предузимање других активности, којима би се могле угрозити биљне и животињске врсте и њихова станишта, а све у складу са Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре („Службени гласник РС” бр. 9/2010), Наредбом о забрани сакупљања појединих заштићених врста дивље флоре и фауне у 2012. години („Службени гласник РС” бр. 24/2012) и Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста

- биљака, животиња и гљива („Службени гласник РС” бр. 05/2010, 47/2011), врста које се наводе у „Црвеним књигама” и „Црвеним листама” флоре и фауне;
20. извођење радова на чистој сечи, пустошењу и крчењу шумског комплекса, као и свака непланска сеча и уништавање аутохтоних врста дрвећа и жбуња, осим узгојно-санитарних радова и активности на очувању локалитета са реликтном шумском вегетацијом;
  21. предузимање радње којима се слаби приносна снага шуме или угрожава функција шуме;
  22. сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа;
  23. постављање (укуцавање) информационих табли и других обавештења на стаблима;
  24. крчење вегетације и обављање других радњи на местима уз водоток и на бигриној акумулацији на начин који могу изазвати процесе јаке водне ерозије и неповољне промене предела;
  25. садња, засејавање и насељавање врста биљака страних за природни живи свет овог подручја;
  26. узнемиравање птица;
  27. неконтролисано порибљавање водотока и привредни риболов;
  28. насељавање алохтоних и врста животиња страних за природни живи свет овог подручја;
  29. ложење ватре на заштићеном простору.

На заштићеном подручју у смислу заштите, одржавања и развоја природног добра, **ОГРАНИЧАВАЈУ СЕ** следеће активности и делатности:

1. обављање научно-истраживачких радова, мониторинг стања животне средине, контролисана едукација и популаризација, које треба вршити по посебним условима заштите природе;
2. израда водозавхвата, дубоких бушотина или посебно издвојених објеката за потребе водоснабдевања;
3. презентација и популаризација природних вредности, као и све активности које могу имати значајан неповољан утицај на природне и друге вредности заштићеног подручја;
4. активности за потребе туризма, као и контролисане туристичке посете;
5. инфраструктурно опремање и уређење простора за потребе рекреације и туризма, образовног и научног рада, планинарских активности и друго;
6. сузбијање инвазивних врста флоре и фауне на заштићеном подручју применом механичких и биолошких мера;
7. уређење и унапређење амбијенталне разноврсности и лепоте предеоног лика и високих квалитета елемената животне средине;
8. примена мера у газдовању у шумама којима се осигурава умерено повећање површина под шумским екосистемима и побољшање њихове структуре и здравственог стања, посебно у погледу заступљености виших узгојних типова и већих дебљинских разреда, количине и квалитета дрвене масе, разноврсности и аутохтоности флористичко- дендролошког састава;
9. риболов, на рекреативни (ухвати и пусти), санациони и научноистраживачки, са планским активностима на регулисању бројности рибе, с тим што се на појединим деловима водотока, који су значајни за репродукцију риболов може забранити;
10. очување и унапређење разноврсности аутохтоног живог света, посебно ретких, заштићених и у другом погледу значајних биљних и животињских врста, њихових популација и станишта;
11. лов.

Члан 6.

Мере очувања и унапређења заштићеног природног добра:

- обележавање граница заштићеног простора на прописан начин; постављање неколико нових информативних табли према законом утврђеном моделу; постављање путоказа и табли упозорења о поштовању успостављеног реда и режима; уређење приступног пута;
- упознавање Управљача на регулисање власничких односа са власницима земљишта које је обухваћено заштитом;
- научним и стручним радовима и публикацијама спроводити презентацију и популаризацију крашког врела у јавности;

- формирање базе података о природном добру, на основу детаљних научних истраживања;
- даље истраживање хидрогеолошких одлика врела Грзе;
- праћење физичко-хемијских и биолошких карактеристика воде;
- хидрогеолошка истраживања ширег подручја;
- комплексна спелеолошка истраживања пећине на врелу Грзе (спелеоморфолошка, биоспелеолошка и друга);
- истраживање живог света заштићеног природног добра и његове непосредне околине.

Мере очувања и унапређења заштићеног природног добра треба регулисати и ускладити са Планом управљања и годишњим програмом управљања и развоја природног добра, чије доношење је регулисано Законом о заштити природе и овом Одлуком.

Члан 7.

Заштићено подручје поверава се на управљање „Туристичкој организацији општине Параћин” (у даљем тексту: управљач).

Управљач је дужан да:

1. чува, унапређује и промовише заштићено подручје;
2. спроводи прописане мере заштите;
3. доноси план управљања и доноси акт о унутрашњем реду и чуварској служби;
4. на прописан начин обележи заштићено подручје, границе и режим заштите;
5. осигура несметано одвијање природних процеса и одрживо коришћење заштићеног подручја;
6. даје сагласност за обављање научних истраживања, извођење истражних радова, снимање филмова, постављање привремених објеката на површинама у заштићеном подручју и даје друга одобрења у складу са Законом и Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби;
7. обезбеди надзор над спровођењем услова и мера заштите природе;
8. прати кретање и активности посетилаца и обезбеђује обучене водиче за туристичке посете;
9. води евиденцију о људским активностима, делатностима и процесима који представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја и о томе доставља податке Заводу и Министарству;
10. у сарадњи са надлежним органима спречава све активности и делатности које су у супротности са актом о заштити и које представљају фактор угрожавања и девастације заштићеног подручја;
11. доноси акт о накнадама и
12. врши друге послове утврђене Законом и овом Одлуком.

ИЗМЕНА ЧЛАНА 7 – У члану 7. одређује се у управљач заштићеног подручја. У складу са претходним овај члан треба изменити тако да гласи „Заштићено подручје поверава се на управљање ЈКП Црница (у даљем тексту: управљач)

Члан 8.

Заштита и развој заштићеног подручја спроводи се према плану управљања који се доноси за период од десет година.

План управљања из става 1. овог члана садржи нарочито:

1. приказ главних природних и створених вредности, као и природних ресурса;
2. оцена стања животне средине заштићеног подручја;

3. преглед конкретних активности, делатности и процеса који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја;
4. дугорочне циљеве заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја;
5. анализу и оцену услова за остваривање тих циљева;
6. приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређења природних и створених вредности;
7. приоритетне задатке научноистраживачког и образовног рада;
8. планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора;
9. просторну идентификацију планских намена и режима коришћења земљишта;
10. активности на промоцији вредности заштићеног подручја;
11. студијску (истраживачку), програмску, планску и пројектну документацију потребну за спровођење циљева и активности;
12. облике сарадње и партнерстава са локалним становништвом и другим власницима и корисницима непокретности;
13. активности и мере на спровођењу плана са динамиком и субјектима реализације плана управљања и начин оцене успешности његове примене;
14. финансијска средства и друге материјалне претпоставке за извршавање поверених послова у управљању заштићеним подручјем и начин његовог обезбеђења.

На План управљања из става 1. овог члана, сагласност даје општински орган надлежан за послове заштите животне средине по предходно прибављеном мишљењу Завода.

План управљања из става 1. овог члана остварује се годишњем програмом управљања на који сагласност даје општински орган управе надлежан за послове заштите животне средине.

Извештај о остваривању годишњег програма за предходну годину и годишњи програм управљања за наредну годину, управљач доставља надлежном органу до 15.децембра текуће године, а извештај о остваривању плана управљања из става 1. овог члана најкасније 60 дана пре истека периода за који је план донет.

О предлогу плана управљања заштићеном подручју управљача је дужан да обавести јавност.Обавештавање јавности подразумева јавни увид у предложени план. Јавни увид организује и спроводи управљач и траје 30 дана.

ИЗМЕНА ЧЛАНА 8 – У члану 8. утврђује се да управљач заштићеног подручја доноси годишњи програм управљања и подноси извештај о остваривању годишњег програма. Преорукама је изражено да се прецизира форма ових докумената како би било могуће праћивати активности на заштићеном подручју. Због чега се на крају овог члана додаје нови став који гласи: „Годишњим програмом управљања обавезно се приказују у форми финансијског плана планирана средства по појединачним активностима на заштићеном подручју, као и планирани обим активности, количина радова, опреме и услуга које треба извршити на заштићеном подручју са детаљним описом свих позиција. Извештајем о реализацији годишњег програма управљања детаљно се приказују у облику извештаја о извршењу финансијског плана и нарочити извештај износи извршених и планираних средстава по позицијама, количине и нарочити опис извршених активности, радова, извршених услуга или набављене опреме за употребу заштићеног подручја.

Члан 9.

Управљач је дужан да обезбеди унутрашњи ред и чување заштићеног подручја у складу са правилником о унутрашњем реду и чуварској служби који доноси уз сагласност општинског органа надлежног за послове заштите животне средине.

Актом из става 1. овог члана утврђују се правила за спровођење прописаног режима заштите, а нарочито: начин понашања посетилаца и других корисника при кретању, боравку и обављању послова на заштићеном подручју; начин обављања делатности при коришћењу природних ресурса и простора за изградњу објеката; места, површине и објекти у којима се због очувања дивљих биљака и животиња и других вредности ограничава кретање или забрањује и ограничава обављање одређених радњи, као и трајање тих мера; врсте дивљих биљака и животиња чије је коришћење, односно брање, сакупљање и излов ограничено, као и начин и услови обављања тих радњи; услови заштите приликом обављања научних истраживања и образовних активности; места и услови за одлагање отпада; начин одржавања уредности и чистоће заштићеног подручја; поступак издавања сагласности и других аката корисницима од стране управљача; начин и организација чуварске службе, чувања заштићеног природног добра, опреме и средства неопходна за чување и одржавање; начин спровођења превентивних мера заштите од пожара, других елементарних непогода и удеса.

Правила одређена актом из става 1. овог члана и друге неопходне информације за спровођење режима заштите, управљач је дужан да јавно огласи и на погодан начин учини доступним посетиоцима и корисницима.

Висину, начин обрачуна и плаћања накнаде за коришћење заштићеног подручја одређује својим актом управљач у складу са критеријумима које прописује Влада.

На акт из става 4. овог члана сагласност даје орган надлежан за послове заштите животне средине.

Управљач је дужан да средства о накнади за коришћење заштићеног подручја користи за заштиту, развој и унапређење заштићеног подручја.

Средства од накнаде из става 6. овог члана, управљач је дужан да води на посебном рачуну.

ИЗМЕНА ЧЛАНА 9 – У члану 9. утврђује се да управљач заштићеног подручја мора да организује чуварску службу. Међу тим, управљач то није учинио и после десет година, па у измени одлуке треба прописати рок за управљача за организовање чуварске службе. У складу са препорукама овај члан 9. став 1 треба изменити тако се дода став на крају члана који гласи „Управљач је дужан да чуварску службу успостави најкасније годину дана од доношења на снагу ове одлуке“

Члан 10.

Финансирање заштићеног подручја обезбеђује се из:

1. средстава буџета Републике Србије, односно јединице локалне самоуправе;
2. прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем;
3. средства буџетског фонда за заштиту животне средине општине Параћин;
4. накнада за коришћење заштићеног подручја
5. средства обезбеђених за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе;
6. донација, поклона и помоћи;
7. других извора у складу са законом.

Члан 11.

Програм управљања и годишњи програм управљања заштићеним подручјем управљач ће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове Одлуке.

До доношења документа из става 1. овог члана управљач ће послове заштите и развоја обављати према привременом програму управљања који ће донети у року од 30 дана од ступања на снагу ове Одлуке уз сагласност општинског органа надлежног за послове заштите животне средине.

Управљач ће у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове Одлуке извршити идентификацију граница заштићеног природног добра на терену и њихово обележавање на прописани начин.

ИЗМЕНА ЧЛАНА 11 – У члану 9. утврђује се да управљач заштићеног подручја мора да у року од шест месеци од дана ступања на снагу Одлуке усвоји Програм управљања и годишњи програм управљања. Овај члан треба изменити тако да гласи: „Програм управљања за период од 2024. до 2023. године и годишњи Програм управљања за 2024. годину управљач ће донети у року од три месеца од ступања на снагу ове одлуке, а најкасније до 31. децембра 2023. године“.

Члан 12.

Планови уређења простора, планови, програми и основе из области шумарства, водопривреде, туризма и други програми и планови који се односе на коришћење природних ресурса и простора у заштићеном подручју, усагласиће се са овом одлуком и Планом управљања.

Члан 13.

Инспекцијски надзор над применом ове Одлуке врши надлежни инспектор за заштиту животне средине општине Параћин у складу са Законом о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка).

По жалби на првостепено решење надлежног инспектора у вршењу поверених послова решава министар.

Члан 14.

За прекршаје физичких лица, прекршаје и привредне преступе правних лица, прекршаје одговорног лица у органу државне управе, имаоцу јавних овлашћења, односно овлашћеном правном лицу примењују се казнене одредбе утврђене Законом о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр.36/09, 88/10, 91/10-исправка)

Члан 15.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Параћин”.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ПАРАЋИН

Број: 63-1/2013-01-ИИ од 22.11.2013. године

4. Нацрт Одлуке о измени одлуке о проглашењу заштићеног подручја

У овом поглављу дајемо нацрт Одлуке о измени одлуке о проглашењу заштићеног подручја који обухвата предложене препоруке за унапређење локалних политика које се могу усвојити изменом локалних прописа.

Поново напомињемо да две препоруке које се односе на измену буџета (инвестирање у обнову јавног инвентара и инфраструктуре заштићеног подручја) и доношење новог десетогодишњег Плана управљања (што је законска обавеза) суштински не обухватамо овим предлогом (осим делимично кроз усклађивање текста измене одлуке са садашњим околностима у вези новог десетогодишњег Плана управљања), будући да је реч о активностима које су или обавезне по закону или захтевају ангажовање стручњака за израду предмера и предарачуна потребних радова што превазилази обим пројекта.

Ево предлога прописа који ћемо упутити Скупштини Општине:

Одлука
о измени и допуни Одлуке о проглашењу
заштићеног подручја „Споменик природе врело Грзе“

Члан 1.

Члан 7. став 1 мења се и гласи:

Заштићено подручје поверава се на управљање ЈКП Црница (у даљем тексту: управљач).

Члан 2.

У члану 8. додаје се став 7 који гласи:

Годишњим програмом управљања обавезно се приказују у форми финансијског плана планирана средства по појединачним активностима на заштићеном подручју, као и планирани обим активности, количина радова, опреме и услуга које треба спровести на заштићеном подручју са детаљним описом свих позиција. Извештајем о реализацији годишњег програма управљања детаљно се приказују у облику извештаја о извршењу финансијског плана и наративног извештаја износи утрошених и планираних средстава по позицијама, количине и наративни опис спроведених активности, радова, извршених услуга или набављене опреме за потребе заштићеног подручја.

Члан 3.

Члан 9. став 1 мења се и гласи:

Управљач је дужан да обезбеди унутрашњи ред и чување заштићеног подручја у складу са правилником о унутрашњем реду и чуварској служби који доноси уз сагласност општинског органа надлежног за послове заштите животне средине. Управљач је дужан да чуварску службу успостави најкасније годину дана од ступања на снагу ове одлуке.

Члан 4.

Члан 11. став 1 мења се и гласи:

Програм управљања за период од 2024. до 2023. године и годишњи Програм управљања за 2024. годину управљач ће донети у року од три месеца од ступања на снагу ове одлуке, а најкасније до 31. децембра 2023. године

Члан 5.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном листу Општине Параћин

Скупштина Општине Параћин бр _____ дана _____

5. Закључак

Препоруке дате анализом могуће је имплементирати већим делом у локалне прописе изменом Одлуке о проглашењу заштићеног подручја. Најважнији уочени проблем – непостојање чуварске службе на овај начин може бити „решен“ постављањем рока управљачу да чуварску службу организује, што наравно мора да прате и измене општинског буџета, планова и програма управљача.

Међутим, део који се конкретно односи на потребно инвестирање у обнову инфраструктуре, јавног инвентара, набавку опреме може се применити само кроз измену одлуке о буџету и пратеће одлуке „нижег реда“ – измену годишњег програма управљача и измену годишњег програма управљања заштићеним подручјем. Не постоји посебан „технички“ проблем да се предложи и измена ових аката, али они по својој природи представљају управљање расположивим средствима а обим потребних средстава мора се проценити од стране стручних лица која су квалификована за израду предмера и предрачуна, одређивање врсте радова, што превазилази обим овог документа.

Циљ овог предлога је да покаже пут, а на доносиоцима одлука је да упућени нацрт размотре и одлуче у ком правцу ће се надаље бавити заштитом врела Грзе и хоће ли стање овог заштићеног подручја заиста бити унапређено.